

lijk niet toe;
hr. Encyclo-
pij, onder red-
d „Parlemen-
Keuchenius;
ht op de re-
n invloed op

verklaarbaar.
1 of bedoeld,
nen ontslaan
etitie spreekt
aan de poli-
inzóóverre.
slag" betreft,
orden aan.
g van punt 3
ng is om een
och mede te
r invloed van
oordelijkheid

eel vorstin.
aschen Minis-
ds de Kamer
ntslaan (ove-
et geen heil
aan) doch de
ning benoemt
en" moet niet

argang 1926,
9, onder ver-
lat, terwijl in
trouwen, dat
ullen worden
dat hier po-
geven, waar-
soonlijke ver-

Staten-Gener-
ster verjagen.
heel en geeft
heel in over-
30, 3e alinea,
sters ontslaat
ke formulee-
men deze be-
bedoelen vrij
diten van de

Londen ver-
oed. Wij moe-
naal voorstel-
schen Regee-
moet slechts
end.

et als „orna-
als het (door
ten-Generaal)
hebben toch
te gaan, met
hier ontwik-

in één onzer
— mogen wij
K. S.

ctiek der val-
et de grootst
eduldige ver-
elaas zoo ge-
rmatie mocht
mt, gadeslaa-
nimmer los-

we bediening
ng der Schrif-
en voor dwa-
rwinbaar en
kracht. Maar
eerd belijden,

ijk werden in
i door de af-
dan door de
trijdkreet der
protestantis-
et weet zeer
gepaard gaat
er daling van
ter is menig-
te actie.

Hoe meer wind van leer des te meer zwelt de zeep-
bel van protestantsch vertoon. Het een gaat met het
ander saam.

Wij zien het in de gebonden gereformeerde kerken.
Hoe erger de afdwaling wordt, des te grooter de
opgeblazenheid van die lichtzinnige cultuurhelden, die
den blik doen afwenden van het innerlijk bederf, om
naar buiten al grooter oogen te kunnen opzetten.

Met de gedurige verzwakking van de trouw in leer
en tucht neemt de overmoed van het interkerkelijke
toe, dat ten slotte alles kan omvatten, maar weg-
stoot hen, die door Gods gunst de kracht der goede
belijdenis nog verstaan.

En zoo gaat ook het goed rechtsbesef te loof. Want
waar is — om een enkel voorbeeld te noemen — het
protest tegen den roef, begaan op het zoo goed be-
spaarde en tegen de hebzucht van den bezetter zoo
goed ook bewaarde geld onzer getrouw gebleven meis-
jes?

Men heeft veeleer den moed bij wien men zoo be-
handelde, daarna te bedelen om geld bijv. voor nieu-
we politieke actie, alsof er niet gebeurd is en nog
gebeurt.

Nu kan men zeggen: laat ons zwijgen en de vurige
kolen steeds gereed houden; goed, maar men neme
het anderen en mij niet kwalijk, als ons zulke kren-
king van recht nog zeer doet.

De Roomschen zeggen het rondt: die gij synodo-
craten noemt naderen ons in de leer der sacramenten
heel aardig. En toen prof. Grosheide ons eens in zijn
ouderlingenblad vertelde, dat het „Roma locuta, res
finita" — „Rome heeft gesproken en de zaak is uit",
toch geen slechte leus was, gleed een vroolijke lach
over het gelaat onzer Roomsche tegenstanders.

Met nog meer intense belangstelling ziet men in
Roomschen kring de protestantsche oecumenische
beweging. En het is niet het minst de dialectiek der
Barthianen, die de hoop wekt op de algeheele zege-
praal straks van Rome's macht over de ingezonken
Reformatie.

Want het ontgaat Rome natuurlijk niet, dat onder
het reformatisch gewaad dezer dialectiek een af-
dwaling zich verbergt, die doodlijk is voor de ware
Reformatie, en dat een Barth en Brunner geen tegen-
stelling vormen met het ethisch of vrijzinnig protes-
tantisme der vorige eeuw, maar veelmeer een expo-
nent bleden op hetgeen een Schleiermacher of Har-
nack bedreven.

Zullen niet, als de steeds meer opgeblazen zeep-
bel van het oecumenisch protestantisme straks berst,
wat zeker gebeuren zal, niet de diep teleurgestelden
gaarne vluchten in de open armen van Rome's we-
reldkerk?

Het hoofdfront van den kamp tusschen Rome en
de Reformatie wordt zoo verlegd, en daarbij kan
Rome niet dan winnen.

En dit is het, wat een der meest geniale zonen van
Loyola, Erich Przywara, beter dan iemand anders
heeft begrepen.

Wie zou ook eerder op tegenreformatie be-
dacht zijn als hij?

Wanneer een protestant tot Rome komt en zegt:
zie eens, ik heb bij alle waardeering toch ernstige be-
zwaren tegen u, als bijv. de Maria- of de beeldenver-
eering, dan zal het antwoord zijn: niemand verplicht
U den heiligen of Maria eer te bewijzen.

Was het niet eens de Thomistische geleerde prof.
de Groot, die, in Italië reizende, met smart allerlei
beeldenvereering aanzag en daarom zeide: keer U lie-
ver met mij alleen tot de eucharistie?

Maar als een protestant zou zeggen: mijn bezwaar
geldt hoofdzakelijk de mis en den paus, dan zou hij
bemerken waar het hoofdfront ligt van de tegenstel-
ling tusschen Rome en de Reformatie.

Onze vaders hebben waarlijk niet voor niets Zon-
dag 30 van den Catechismus gewijd aan de Paapsche
mis, en het bewijst wel een verzwakking van het ge-
reformeerde besef, als daar soms zijn, die meenen, dat
die Zondag wel zou kunnen worden overgeslagen.

Thans ziet Rome echter in het vooropschuiven van
de liturgie in de protestantsche kerken boven de
Woordprediking — een liturgie, die niet meer is dienst
van God maar slechts „godsdiensstigheid" — de strijd-
kracht der Reformatie op het hoofdfront steeds ver-
zwakken.

Zoals dit ook het geval is met de hiërarchie, want
hoe gemakkelijk wordt een synode een paus? Zoo is
het immers in de historie van de christelijke kerk
gegaan?

Het „weersta het begin" is geworden tot: „aan-
vaard het begin".

En dan is de kracht der Reformatie gebroken.

Welnu, Rome zal de dialectiek van het nieuwe pro-
testantisme zeker niet aanvaarden, maar het ziet
gaarne, dat het hoofdfront van den strijd wordt ver-
legd. En het is dit merkwaardig verschijnsel, dat het
ons niet mag ontgaan.

Het is nu al eenigen tijd geleden, dat de jezuiet
Erich Przywara, die in zijn: „Das Geheimnis Kier-
kegaards" reeds had getracht dien heidenschen dia-
lecticus zoo ver mogelijk naar zich toe te trekken, in
München den evenals hij genialen Karl Barth trof,
en dat beiden dagenlang twistten over het wezenlijke
verschil tusschen Rome en de Reformatie. Zij werden
het hierover met elkander eens, dat het wezenlijke
verschil feitelijk alleen werd gevonden in het
Roomsch-Thomistisch leerstuk der *analogia*

e n t i s. De overeenkomst in wezen tusschen God
en mensch.

Przywara zei: daar hebt gij de kern der Roomsche
leer, het „Angelpunt", de spil waarom alles draait,
het punt der wegscheiding tusschen Rome en de Re-
formatie.

Barth wilde dit volkomen toegeven. In het voor-
woord voor zijn Dogmatiek zegt hij: ik houd die ana-
logia entis voor een uitvinding van den antichrist
en ik denk, dat men harentwege nooit katholiek —
d.w.z. Roomsch — kan worden. Maar ik veroorloof
mij tegelijk alle andere gronden, die men hebben kan
om niet katholiek te worden, voor kortzichtig en niet
ernstig te houden.

Daar hebt ge het nu.

Als men het eens zou kunnen worden omtrent dit
punt van Roomsche scholastieke leer, dan ware de
weg tot volkomen verzoening van Rome en het Bar-
thiaansche oecumenisch protestantisme gevonden.

Niets verhinderde den protestant dan meer om tot
de Roomsche kerk over te gaan.

Het hoofdfront van den strijd tusschen Rome en
de Reformatie ware dan geheel verlegd.

Het gaat niet meer om de autoriteit van het Woord
Gods, die en Rome en het dialectisch protestantisme
trouwen hebben losgelaten; het gaat niet meer om
de sacramenten, die beiden hebben vervalscht; het
gaat niet meer om de pauselijke hiërarchie, want hoe
prachtig wordt die reeds in de kerken der Reformatie
na-geaapt. Het gaat alleen om de *analogia entis*.

Dat is het kernpunt der Roomsche leer, zegt Przy-
wara.

Dat is een vinding van den antichrist, zegt Barth.

En hij zet daartegenover een begrip, bij de gerefor-
meerden meer bekend, n.l. *analogia fidei*.
Meer bekend zeg ik. Want met die scholastieke vin-
ding der *analogia entis* hebben de Reformatoren der
zestiende eeuw het zich, naar ik meen, nimmer druk
gemaakt. Zij getuigden Schriftuurlijk van het beeld
Gods, al bleven zij met die „kleine overblijfselen"
van art. XIV onzer Geloofsbelijdenis, en met die „res-
ten" van dat beeld altijd enigermate op een gevaar-
lijk pad, waar voetangels en klemmen liggen.

De gereformeerde vaders spraken wel van de ana-
logia fidei. D.i. de trouw in ons belijden aan het
Woord Gods.

En nu doet Barth net alsof hij, dezen term over-
nemend, reformatisch gaat spreken, terwijl hij weer
ten eenemaal het begrip algeheel vervalscht en er
zijn wijsgeerige speculatie voor in de plaats zet.

Hoe hebben toch de vaders de *analogia fidei* ver-
staan?

Laat ik enkele getuigenissen aanhalen. Prof. Ba-
vinek zegt in zijn Dogmatiek, dat er bij de Hervor-
mers van den aanvang af een *analogia fidei* was,
waarin zij zelve stonden en waarnaar zij de Schrift
uitlegden. Onder die *analogia fidei* verstanden zij
oorspronkelijk den uit de Heilige Schrift zelve afge-
leiden zin, die dan later in de confessie werd neergelegd.

De kerk had de roeping de Schrift te bewaren,
maar ook om haar uit te leggen en te verdedigen en
om de waarheid in haar belijdenis te formuleeren en
de dwalingen te ontdekken.

De kerk was daarin niet onfeilbaar, en er moet
altijd beroep openstaan op de Schrift.

De Hervorming erkende, dat een kerk, hoe eer-
biedwaardig ook, dwalen kon, wat Rome ontkent,
want volgens Rome is de uitspraak der kerk de laat-
ste en de hoogste.

En nu dr. A. Kuyper in zijn „Gemeene Gratie", Deel
I, bldz. 66 en 81.

Hij zegt, dat de *analogia fidei* eischt, dat alle voor-
stellingen, waarvan hij dan enkele noemt, wor-
den uitgelegd naar de Openbaring. Als er bijv. staat,
dat Gode iets berouwt, dan eischt de *analogia fidei*
dat wij dit uitleggen naar den opzettelijken openba-
ringsregel: God is geen mensch, dat Hem iets berou-
wen zou. Bij Hem is geen verandering noch schaduw
van omkeering.

En bldz. 81: bij alle Schriftuitlegging hoort een
analogia fidei, d.i. een regel der belijdenis des geloofs.

Is het nu dit hetwelk Barth onder deze uitdruk-
king verstaat?

In geen enkel opzicht. Dat „fidei" komt van „fides":
trouw, getrouwheid, geloof. En Barth zint dan op
geloof en daar hij van het geloof iets geheel anders
maakt dan het naar de Schrift is, vervalscht hij na-
tuurlijk ook dezen regel der Reformatie, de *analogia*
fidei, d.i. dat al ons belijden moet overeenkomen met
getrouw moet zijn aan de geheele Heilige Schrift, zoo-
als de Reformatie die als het Woord van God heeft
beleden. Hij zet er zijn wijsbegeerte van den autonon-
mensch voor in de plaats. En als de Reformatie
dus op dit front den strijd zou aanbinden, ware zij
onherroepelijk verloren.

Want zij zou de Heilige Schrift hebben laten val-
len en met dat spiritualisme van Barth, dat levendig
herinnert aan het spiritualisme, waarmee de Refor-
matoren der zestiende eeuw veel meer te worstelen
nog hadden dan met Rome, zich spoedig gevangen
moeten geven.

En het is dit, dat de zoon van Loyola, Erich Przy-
wara, uitnemend heeft verstaan.

Wij willen daarover in een volgenden brief nog
nader spreken.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen
MARNIX.

KORTE BERICHTEN

— MILLIOENPLAN EN KERKVERVOLGING. UIT
Maastricht schreef ons een lezer:

In de verklaring van de broeders J. Abels e.a., inzake
het millioenplan der A.R.-Partij, welke voorkomt in „De
Reformatie" van 12 dezer, komt o.a. de zinsnede voor,
dat wie bezwaren heeft tegen het millioenplan, deze in
de plaatselijke kiesvereniging aan de orde dient te stel-
len. Ik weet niet, of betreffende broeders dit reeds ge-
daan hebben, zo ja, dan ben ik erg nieuwsgierig naar
hun resultaten. In Maastricht is deze kwestie wel op de
kiesvereniging aan de orde geweest. Gezien de resultaten,
moet ik zeggen, dat in de verklaring, welke o.a. door U
ook ondertekend werd, geen woord te veel staat.

Eenigen tijd geleden werden de leden van de A.R.-kies-
vereniging te Maastricht opgeroepen tot een vergade-
ring. Op de agenda stond o.a. vermeld een inleiding van
den voorzitter van het provinciaal comité in Limburg
over het onderwerp: „Een millioen uit dankbaarheid".
Dit zou dus de eerste maal worden, dat er over dit mil-
lioenplan op de vereniging zou worden gesproken. Voor-
dien was dit onderwerp nimmer op een vergadering ter-
sprake geweest en er was voordien ook nooit aan onze
leden gevraagd hoe of zij over dit plan dachten. We
stonden op een gegeven moment voor een voldongen feit,
dat dit plan er was.

In betreffende inleiding, toonde spreker aan, dat we,
krachtens onze roeping, moesten offeren voor dit millioen-
plan, terwijl hij eveneens de noodzakelijkheid van dit plan
aantoonde.

In de bespreking, die er op dit onderwerp volgde, vroeg
een der leden, die eveneens lid is van de plaatselijke Ge-
reformeerde kerk of de leiding van de A.R.-partij er niets
aan doen kon, dat de leden onderling zouden ophouden
elkaar op hooge kosten te jagen, gezien de vele kerkelijke
procedure's, die ons overal worden aangedaan, hetgeen
ons natuurlijk op zeer hooge kosten jaagt. Vragensteller
zei dit, mede in verband met de procedure, die ons door
de synodocraten werd aangedaan en welke door ons ver-
loren werd, terwijl verschillende pogingen onzerzijds om
tot een minnelijke schikking te komen, door de tegenpartij
afgewezen werden. Door een en ander is de schuldenlast
van onze kerk veel grooter geworden, waardoor wij alles
moeten offeren aan onze kerk. Alhoewel wij dus gaarne
wilden offeren, aldus dezen broeder, was ons dit onmog-
elijk, daar ons de benodigde gelden hiertoe ontbraken.
Ook eenige andere leden zeiden, dat zij gaarne iets wilden
geven voor dit millioenplan, doch dat dit hun door de
synodocraten werd onmogelijk gemaakt, gezien de kerkel-
ijke procedure welke ons werd aangedaan o.l.v. de heeren
Prof. Hellema en Grosheide van de V.U.

De inleider, die ook ouderling was in een synodocrati-
sche kerk, zei, dat hij over deze vragen verwonderd was,
omdat toch de geest in onze partij goed was en het hem
niet bekend was, dat er een kwestie zou zijn. Hij kon zich
echter niet met deze aangelegenheid bemoeien, daar toch
de A.R.-partij alleen het terrein der politiek bestreek.
En dit terrein der politiek, behoorde toch immers tot het
terrein der Gemeene Gratie, terwijl de kerk behoorde tot
het terrein der Bijzondere Genade. Zodoende stond dus
de A.R.-partij hier geheel buiten. Na deze beantwoording,
sloot de voorzitter der plaatselijke vereniging, die scriba
der syn. kerk is, de discussie. Hij zei daarbij, dat iedereen
biddend voor God maar moest uitmaken, wat of hij zou
geven en dan was iedere gift, hoe klein ook, een offer.

Daar kunnen wij het dus mee doen. Eerst ons op hooge
kosten jagen, zowel plaatselijk als landelijk, en dan nog
medewerking vragen voor een millioenplan. En als dan
dit millioen, met onze medewerking, bij elkaar is, dan
worden we misschien de partij uitgezet, omdat wij „op-
roermakers" zijn. En als we dan ons rechtmatig deel
terug vragen, dan krijgen we niets, omdat we toch „weg-
gelopen" zijn. Wij zijn hier dus blij met het gegeven ad-
vies, hetgeen m.l. op het juiste moment kwam.

A. H. v. MANSUM.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN
(Onderhoudende Art. 31 K.O.).

Beroepen te:
Zuidhorn, J. J. de Vries te Schiebroek-Hillegersberg.
Tiel-Zaltbommel, Zevenaar, Zoetermeer, Terneuzen en
Zuidbroek en Pijnacker, cand. H. Amelink Jr te De Bilt.
Smilde, cand. P. van Gorp te Den Haag.
Schouwerzijl en Vollenhove-Cadoelen, P. Wulffraat te
Kantens.

Zaandam, D. Nieuwenhuis te Zuidwolde.

Aangenomen naar:
Noord-Bergum, cand. J. Kok te Hilversum.
Sneek, C. v. d. Waal te Pingjum.
Blija-Holwerd, cand. F. F. Pels te Kampen.

Bedankt voor:
Eindhoven, G. Koenekoop te Gouda.
Rotterdam-Feijenoord, W. W. J. van Oene te Oud-Loos-
drecht.
Alkmaar, Berkum, Bergschenhoek, Daarlerveen, Den Ham,
Pieterburen, Terneuzen, Ulrum, Valthernmond, Onnen en
Haren, cand. J. Kok te Hilversum.
Zuidbroek, P. Wulffraat te Kantens.

Intrede te:
Rijnsburg, Joh. de Wal; tekst Jer. 1:17.
Murmerwoude, cand. P. Keuning; tekst Ps. 68:36.

— HEEMSTEDE. Het scribaat van de Geref. Kerk
(ond. art. 31) is niet meer: A. Florussen, Jac. van Cam-
penstraat 8, maar: G. Glerum, Eikenlaan 43.

— PREEKCONSENT. De classis Den Haag verleende preekconsent aan den heer F. v. d. Bos, Haagweg 795, Den Haag.

— ADRESSEN. — DEN HELDER. Predikant Ds F. Tollenaar, Binnenhaven 54, Tel. 2436. Postrek. 147387. Adres kerk: A. Boendermaker Jzn, Koningsdwaarsstraat 12, Tel. 2320. Postrek. 206449.

Adres Diaconie: J. G. Schwarz, Beukenkampstraat 28, Garnizoenskerk. Contact-adres: W. Knol, Kanaalweg 106, Tel. 2178. Postrek. 159435.

Kerkdiensten: in de Nieuwe Kerk, Weststraat, 8.45 uur en 17 uur.

— ZOUTELANDE. Vanaf 3 Aug. as. zullen hier, onder leiding van de kerk van Middelburg, diensten worden gehouden in het verenigingsgebouw „De Ark“, Noordstraat. Voorloopig alleen 10 uur 's morgens. Dit geschiedt mede met het oog op de pensionisten.

— CENTRALE DIACONALE CONFERENTIE. Te Groningen werd onder zeer groote belangstelling de 55e Centrale Diaconale Conferentie der Geref. Kerken (vrijgemaakt) gehouden.

Aan den vooravond werd een begroetingsamenkomst aangeboden door de regeringscommissie van Groningen, onder leiding van den heer J. Bos. Een goed programma van zang en declamatie werd vlot afgewerkt, terwijl er ruimschoots gelegenheid was voor de gastheeren en dames om kennis te maken met hun gasten.

De volgende morgen werd in „Het Tehuis“ de 55e Conferentie geopend door den voorzitter den heer J. H. Veenkamp uit Amersfoort, die een openingswoord sprak naar aanleiding van 1 Cor. 13. De belangstelling uit het gehele land was zoo groot, dat de zaal de bezoekers niet kon bevatten.

Speciaal werden verwelkomd de afgevaardigden van den kerkeraad der Geref. Kerk van Groningen en het zustercomité aldaar. Van de Chr. Geref. Kerk was bericht van verhindering ingekomen.

Het aftredend comitlid-secretaris Jac. Bosch Jzn. was herkozen, terwijl inplaats van den heer J. Boverhuis uit Assen, penningmeester, die niet herkiesbaar was, gekozen werd de heer P. Nienhuis te Assen. Voor Utrecht en Zuid-Holland moeten nog verkiezingen plaats vinden door de Prov. Conferenties. De heeren Ds G. Koenekoop, Prof. C. Veenhof en J. H. Veenkamp werden herbenoemd in de redactie van „Dienst“, terwijl deze werd aangevuld door de benoeming van den heer Mr J. C. Hummelen.

Besloten werd, dat ook de adviseurs der Conferentie periodiek zullen aftreden. De aftredende adviseurs Ds M. de Goede, Ds G. Koenekoop en Prof. C. Veenhof werden herbenoemd.

Eveneens had dit plaats met de bestuursleden van de stichting voor de oprichting en instandhouding van Tehuizen voor Rust- en Herstelbehoeftenden.

Uitvoerig werd besproken de vraag van de Diaconie van Scheveningen betreffende de houding in te nemen ten aanzien van het Consumentencrediet, Noodvoorziening van Ouden van Dagen, enz.

In verband met de groote urgentie van dit vraagstuk, werd besloten hieraan een afzonderlijke conferentie te wijden, te houden 10 September in Utrecht. Een voorstel van de Diaconie van Zwolle betreffende een conferentie voor de bespreking van den arbeid der vrouwen in verband met het diaconale werk werd in zooverre aangenomen, dat deze aangelegenheid zal worden besproken op de conferentie van 1948. Eveneens zal dan worden besproken een vraag van de Diaconie van Groningen betreffende de taak der Diaconie ten aanzien van de oprichting van een Bureau voor Sociale Hulp.

Des middags werd door Prof. P. Deddens, hoogleeraar aan de Theologische Hoogeschool te Kampen een referaat gehouden over „de positie van de diakonen ten opzichte van den kerkeraad“. In dit referaat verdedigde Prof. Deddens met schriftuurlijke gronden en met be-

langrijk historisch materiaal de stelling, dat de diakonen niet tot den kerkeraad behooren, maar dat zij wel de vergaderingen van den kerkeraad behooren bij te wonen. Er mag niet de minste tegenstelling tusschen de ambten, doch er moet de grootst mogelijke samenwerking en verbondenheid zijn. Dit belangrijk referaat, waarop een zeer geanimeerde discussie volgde, zal in druk verschijnen.

Een boeiend slotwoord, dat niet nalliet diepen indruk te maken, werd uitgesproken door Ds D. van Dijk uit Groningen, die er op wees, dat de diakonen altijd bij hun arbeid door de liefde van Christus moeten worden geleid. Na het zingen van „Die hoop moet al ons leed verzachten“, ging Ds Van Dijk voor in dankgebed.

De voorzitter der Conferentie had tevoren nog hartelijk dank gebracht aan de Diaconie van Groningen en de regeringscommissie voor alle arbeid voor het welzijn der Conferentie.

Het was een rijk gezegende conferentie, die wel blijk gaf, dat na de vrijmaking der Kerken de belangstelling voor het ambt der diakonen er niet minder op was geworden.

Behalve een zeer groot aantal diakonen, waren ook veel predikanten aanwezig.

— NIEUW KERKGEBOUW VAN DE GEREFORMEERDE KERK TE OPEDE (Gr.). Vrijdagavond 11 Juli 1947 werd door de gemeente te Opende het nieuwe kerkgebouw in gebruik genomen.

De plaatselijke predikant, Ds F. van Dijk, opende den avond door het laten zingen van Ps. 66:4 en gebed. Daarna las hij voor een gedeelte van het gebed van Salomo (2 Kron. 6:28-42).

Nadat nog was gezongen Ps 132:5, 6 begon hij zijn toespraak aldus: Met diepe ontroering staan wij hier vanavond in een nieuw gebouw. Dit is immers in de eerste plaats een teken van den strijd van de kerk des Heeren, maar in de tweede plaats ook bovenal van de onwankelbare trouw van den God des Verbonds. Gods genade ont-sloot de wegen na wederrechtelijke grendeling van ons oude kerkgebouw en het 2 maal afwijzen van een minnelijke schikking. Er is nu ook weer plaats voor catechisatie en verenigingswerk.

Daarom durf ik mijn mond hier te openen, omdat de Heere dit heeft gedaan.

Honderden gezinnen snakken naar woning, er is materiaaltekort. De vraag komt op: Is een nieuw kerkgebouw verantwoord? Er zijn immers veel kerken en daarin is plaats genoeg. Moet er nu nog één bij door ruzie, naar men zegt?

Indien het door ruzie en eigenwilligheid was, we zouden ons moeten wegschamen. Indien!

Na een oorlog, waarin de heerschappij van den anti-Christ duidelijker openbaar werd, werkt de revolutiegeest door (denk aan Indië) en komt ook binnen de kerkmuren. Juist daar! Dubbele waakzaamheid is geboden op het heilig erf. Binding aan menselijke formuleeringen, schorsing en weering van ambt en Avondmaal. God vraagt hier offers. November 1945: De mensch vroeg „zwijgen“, God getuigen. Het werk bleef opgedragen tot voortzetting der vergadering van Zijn kerk.

Hij gaf ons, onwaardigen, blijvende Sacramentsbediening, instandhouding van den eeredienst.

Niet ons, o Heer, niet ons, Uw naam alleen.

Zij om Uw trouw en goedertierenheid.

Al' eer en roem gegeven!

Zóó alleen is het optrekken van dit gebouw verantwoord. Dit wordt ons klaar bevestigd in 2 Kron. 6:40-7:1.

Dit slot van het gebed van Salomo bij de inwijding van de tempel is tegelijk de samenvatting daarvan.

Het zijn vreemde woorden. Wat wij verwachten na den bouw van 20 jaren lang is een breede uitbreiding over alles, wat ze hadden gepresteerd en de vraag aan God nu te aanvaarden de woning, die Hij zelf had opgedragen te bouwen.

Zoo willen wij graag bij den dienst van God rekenen op

Zijn zegen. Niets daarvan bij Salomo. Hij bidt, dat de Heere toch Zijn aangezicht niet mag afwenden en deze plaatsen mag verkiezen tot Zijn woning. Niet als vanzelfsprekend neemt Salomo dit aan. Deze tempel is geen gave van Salomo aan God, maar omgekeerd. Het is een wonder, dat God hier wonen wil.

Salomo smeekt ootmoedig, maar met een vasten pleitgrond (de weldadigheden Davids, d.i. de beloften des Verbonds). Salomo weet, dat God aan de beloften des Verbonds de eisch verbindt oprecht voor Gods aangezicht te wandelen en daarom worstelt hij om afwending van den vloek en ontvangen van den zegen.

In deze gesteldheid moeten ook wij verkeerden. Gods Zegen komt niet automatisch. Niet op het gebouw, maar op de gesteldheid der Gemeente komt het aan.

Dit gebouw is een gave van God aan ons. Het moet ons groot zijn, dat Hij ons zondaren aan Zijn dienst wil wijden. Alle bitterheid en wrevel tegen hen, die ons tegenstaan in den strijd voor waarheid en recht moet wijken. Ons dikwijls vleeschelijke strijden moet ons tot verandering en bekeering brengen.

„Laat toch, Heere, om Christus' wil Uwe ooren open zijn tot Uw volk aan dezen plaats.“

Geef het een hart, dat openstaat voor Uw genade. Geef Uw dienstknechten de zalving des Geestes.

Opdat Uw volk zich verblijde in Uw genade“.

Zóó moet en mag de zegen worden verwacht, want het antwoord op het gebed van Salomo is 2 Kron. 7:1.

De Heere komt in vuur overeenkomstig Zijn Majesteit en heiligheid. Het vertoert en loutert.

Het volk was vertoerd, indien daar de offeranden niet waren geweest. God is heilig ook in dit antwoord.

Wee, die dit veracht, de zonde vasthoudt. Daarvan is het oude bondsvolk en zijn tempel bewijs.

God zal van ons wijken, indien het woord hier zou worden verkracht en het volk in eigen wegen gaat wandelen. God geve, dat het Evangelie hier recht moge worden gebracht en het volk leere zijn leven te verliezen.

Levend uit Jezus Christus alleen, een lichtend licht in de donkere wereld. Waar de anti-Christ zijn greep doet naar de kerk, doe Hij ons volharden in den strijd voor de vrijmaking van alle zonde en vergadering van Zijn kerk.

Daarom zullen we deze gave ontvangen uit Zijn hand en Hem roemen voor Zijn genade.

Ds Van Dijk eindigde met deze woorden: Lof, prijs en dank alleen, zij God en anders geen.

Hierop sprak Ds Van Dijk woorden van dank en welkom tot genoodigden en vele belangstellenden.

Hij maakte melding van de gift van een kanselbijbel van een ouden broeder en zuster der gemeente. Deze Bijbel sinds lange jaren in gebruik bij een gezin der gemeente, nu ten dienste gesteld aan heel het huisgezin Gods, moge altijd blijven het licht op den kandelaar.

Na een ernstig woord tot de jongeren der Gemeente met heiligen ijver te strijden voor den dienst des Heeren werd samen gezongen Ps. 115:1, 6.

Nadat een duet gezongen had: „Wachter op de heilige muren“, werden vele toespraken gehouden, afgewisseld met zang van het Gereformeerde zangboek „Tot eer van onzen Koning“, dat vier nummers ten gehore bracht, n.l. 1. Com nu met zang; 2. Hem in 't harte dragen; 3. Bij den Heer; 4. Dankt, dankt nu allen God.

Spreekers waren Ds Meyerink, afgevaardigd door de classis, Ds Meedendorp, als afgevaardigde van Ureterp, afgevaardigden van de genabuurde kerken Surhuisterveen, Siegerswoude, Kornhorn, Ds Woldring van Leek, Ds Huismans, (namens het Hervormd Evangelisatiebestuur, dat tijdelijke gastvrijheid had verleend door zijn gebouw af te staan aan de Geref. kerk van Opende), de timmerman-aannemer.

Ds Van Dijk sprak tenslotte de hoop uit, dat God die wenschen in vervulling mocht doen gaan, die spraken van opwassen naar het Woord en de Gereformeerde belijdenis.

De avond werd gesloten met het zingen van Ps. 68:10 en dankgebed.

De HEERE verblijdde ons met de voorspoedige geboorte van een zoon en broertje **BASTIAAN WILHELM.**

K. J. ROSENDAAL
C. E. ROSENDAAL—
DE JAGER.
PAULTJE, JANTJE en LEO.

Dordrecht, 25 Juli 1947.
Brouwersdijk 177.
Tijdelijk: Diaconessenhuis.

FRANS VAN DEN BOS
en
GERARDA HELENA
HOGENBOOM

melden U met vreugde en dankbaarheid, dat zij zich naar de ordening Gods in den heiligen huwelijken staat zullen begeven D.V. 7 Augustus 1947.

Huwelijksvoltrekking ten gemeentehuize van Naaldwijk om 1 uur.

Kerkelijke bevestiging in de Chr. Ger. Kerk aan het Pomona-plein te 's-Gravenhage, om twee uur, door den Welc. Heer Ds G. TH. Koopman, Geref. pred. te 's-Gravenhage-West.

's-Gravenhage, Haagweg 795. Honselersdijk, Molenlaan 19.

Receptie ten huize van de bruid 5 Aug., van 3—5 uur en van 7—8 uur.

Toekomstig adres: Haagweg 795, 's-Gravenhage.

352

De Schriftuurlijke beginselen van het Kerkrecht

door J. VAN DALEN te Apeldoorn,
met een inleidend woord van Prof. P. DEDDENS.
PRIJS f 0.75.

Een duidelijk, bondig, goed gedocumenteerde brochure over het Gereformeerde Kerkrecht. Een uitstekende leidraad voor onze organisaties. Deze studie mag in geen Gereformeerd gezin, geen Jeugdvereniging of Mannen- en Vrouwenorganisatie ontbreken. Verkrijgbaar bij den boekhandel en bij de uitgevers **OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., GOES, Giro 36000.**

BUREAU „ELFRI“, Meeuwen (N.-Br.) maakt een **GELEGENHEIDSGEDICHT** voor U à drie cent per regel.

KENT U REEDS
Zangers en Speellieden
van D. W. L. MILO?

Dit werk is onmisbaar voor hen, die belang stellen in den eeredienst onzer Kerken. Prijs f 5.— voor abonné's op de R.-B.-Serie f 2.50. Vraagt het Uw boekhandelaar of den uitgever.

Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes, Giro 36000.

DEN HAAG.

In Ger. (art. 31) zakagezin wordt gevraagd tegen 1 Sept., voor d. en n. een net degelijk

MEISJE.

16—22 jaar. Wordt als huisgeenoot in 't gezin opgenomen. Goed loon, veel vrij. Mevrouw GEURTS, Sweelinkplein 39, Den Haag.

Een juffrouw, 51 jaar, biedt zich aan als

Huishoudster, v.z.g.v., 't liefst daar waar huisvrouw ontbreekt. Brieven onder No. 258, Bureau „De Reformatie“ te Goes.

Er is nog een kleine voorraad van:

BIJLAGEN bij het Handboek der Geref. Kerken art. 31 K.O., bevattende eenige nader gegeven betreffende begin en einde van de onderduikperiode van

Prof. Dr K. SCHILDER, alsmede een correspondentie met Prof. Dr H. H. KUYPER. Prijs f 1.—. In den boekhandel en bij de uitgevers **Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes, Giro 36000.**

Op zeer korten termijn leverbaar.

prima zaalstoelen

voor f 8.— per stuk.

Het adres voor Kerkinterieurs: **Timmerbedrijf en Meubelmakerij JAC. WASSENAAR, Haarlemmerstraat 151, Leiden, Telefoon 25967.**

COPIER-INDICATING „ECCLESIA“

Eigenaar J. VERMIJ, Koningin Emmakade 194, DEN HAAG, Telefoon 39.84.92, Postrekening 305250.

COPIER-, TYPE- en ADRESSERWERK

ANTIEKE

Klokken, Meubelen, Tegels, Tin- en Koperwerk, enz., enz. koopt en verkoopt:

Kunsthandel „OUD HOLLAND“ (eig. J. van Dijk), Rotterdam, Cl. de Vrieselaan 80, Tel. 36466.

Mevrouw **MOLL VAN CHARANTE,** Koningin Emmalaan 14 te Ermelo, vraagt een **NET MEISJE.**

Prettige werkring, klein gezin, zonder kinderen.

Wij hebben nog een kleinen voorraad van het boek van Dr SCHIPPERS:

VAN DEN DIENST DES WOORDS

Prijs gebonden f 3.50. Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij **Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes, Giro 36000.**

Jong echtpaar, drie kinderen, man Rijksambtenaar, zoekt in Gelderland een

WOONGEGEGENHEID (liefst in- of in nabijheid van grote plaatsen). Brieven aan P. DIJKSTRA, Koningstraat 168, Beverwijk.

Medewa
Prof. D.
Ds H.
v. Til.

Alle
aan:
Adm

INHOUD
Synodoc
in de ps
of broec
tenred
hoogesc
invisibi
Korte b

Naar
geerte
Het
Zonde
de kwe
aangaar
wetsidee
Want
en sche
dig en i
beschou
plaatste
kritiek
heid-om
meen ge
Ik be
lezers m
nis zulle
dan nog
Gereform
volmaakt
verbond

Nu we
volle ad
verbond
we eerst
tischen
Toen
het ger
wat daa
proeven
allereers
Kuyper,
neergeze
Zooals
het opne
prijs he
derscheit
dig en
ding hin
ding van
verbonde
over de l
heiligung
bond; de
van het
prof. H.
teekenen
uitwendig
bond is l
wendig
belijdenis
heel los